

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра адміністративного права

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Адвокат в адміністративному судочинстві»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному судочинстві» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 12 с.

Розробник:

Писаренко Надія Борисівна – докторка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного права
(протокол № 11 від 2 червня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри адміністративного права
(протокол № 8 від 10 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – **Гарашук Володимир Миколайович**, доктор юридичних наук, професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Адвокат в адміністративному судочинстві
Вид навчальної дисципліни	за вибором студента
Викладач	Писаренко Надія Борисівна, докторка юридичних наук, доцентка кафедри адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Контактний телефон	+38 057-704-92-92
E-mail	n.b.pysarenko@nlu.edu.ua
Консультації	за розкладом, затвердженим кафедрою на відповідний семестр
Онлайн консультації	за розкладом, затвердженим кафедрою на відповідний семестр

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна передбачає поглиблене вивчення наступних питань: адвокат як суб'єкт договірної професійного представництва інтересів учасників адміністративної справи; адвокат – суб'єкт надання безоплатної правової допомоги учасникам адміністративної справи; повноваження адвоката як представника в адміністративній справі; документи, що підтверджують повноваження адвоката як представника в адміністративній справі; особливості представництва адвокатом інтересів суб'єкта владних повноважень; повноваження адвоката як представника учасників адміністративної справи в апеляційному суді; повноваження адвоката як представника учасників адміністративної справи в касаційному суді; формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі тощо.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: отримання здобувачами вищої освіти знань відносно обсягу та змісту повноважень адвоката як представника в адміністративній справі, порядку їх (повноважень) реалізації, а також набуття навичок щодо складання заяв по суті адміністративної справи та заяв з процесуальних питань.

Завдання:

- набути навичок застосовувати знання про основні засади адміністративного судочинства;
- набути навичок критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів;
- навчитися доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією;
- навчитися обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію цих рішень;
- набути навичок ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування;
- навчитися самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми. Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Адміністративне право», «Адміністративне судочинство».

Кореквізити: «Практикум з адвокатури», «Актуальні проблеми адвокатури», «Міжнародні стандарти адвокатури», «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має продемонструвати такі результати:

РН НД 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, обумовлених здійсненням правосуддя в адміністративних справах, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН НД 2. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення

наукових досліджень та практичної діяльності, пов'язаної із представництвом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД 3. Дискутувати зі складних правових проблем, що постають під час судового розгляду адміністративних справ, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН НД 4. Використовувати передові знання і методики у процесі правозастосування інститутів адміністративного судочинства.

РН НД 5. Інтегрувати знання про мету, тактику та стратегію представництва адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД 6. Аналізувати типові процесуальні ситуації, що виникають при представництві адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД 7. Алгоритмізувати порядок здійснення окремих процесуальних дій в адміністративному судочинстві.

РН НД 8. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію щодо вирішення процесуальних питань, які постають під час розгляду адміністративної справи, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН НД 9. Демонструвати знання технології складання процесуальних документів у межах представництва адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД 10. Здатність застосовувати знання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій при представництві адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД 11. Демонструвати навички роботи з електронним документом та електронними реєстрами баз даних при представництві адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

РН НД 12. Здатність визначати індикатори якості й ефективності представництва адвокатом інтересів учасників адміністративної справи.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№	Тема лекції	Тема практичного заняття	Самостійна робота (години)
1	Договірне представництво в адміністративному судочинстві (огляд)	Договірне представництво в адміністративному судочинстві	8
2	Здійснення адвокатом представництва інтересів учасників адміністративної справи як одна з гарантій дотримання конвенційної вимоги доступу до правосуддя	Здійснення адвокатом представництва інтересів учасників адміністративної справи як одна з гарантій дотримання конвенційної вимоги доступу до правосуддя	8
3	Адвокат як представник в адміністративній справі, його процесуальне становище	Адвокат як представник в адміністративній справі, його процесуальне становище	8
4	Адвокат – суб'єкт надання безоплатної правової допомоги учасникам адміністративної справи	Адвокат – суб'єкт надання безоплатної правової допомоги учасникам адміністративної справи	8
5	Представництво адвокатом інтересів суб'єкта владних повноважень	Представництво адвокатом інтересів суб'єкта владних повноважень	8
6	Представництво адвокатом інтересів учасників адміністративної справи в апеляційному суді	Представництво адвокатом інтересів учасників адміністративної справи в апеляційному суді	8
7	Представництво адвокатом інтересів учасників адміністративної справи в касаційному суді	Представництво адвокатом інтересів учасників адміністративної справи в касаційному суді	8
8	Юридичний аналіз, формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі (огляд)	Юридичний аналіз, формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі	8
9	Складання адвокатом заяв по суті адміністративної справи	Практикум зі складання адвокатом заяв по суті адміністративної справи	8

10	Складання адвокатом заяв з процесуальних питань	Практикум зі складання адвокатом заяв з процесуальних питань	8
----	---	--	---

Види навчальних занять та самостійна робота для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

№	Тема лекції	Тема практичного заняття	Самостійна робота (години)
1	Юридичний аналіз, формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі (огляд)	Юридичний аналіз, формулювання правових висновків та їх аргументація в діяльності адвоката як представника в адміністративній справі	110
2	Складання адвокатом заяв по суті адміністративної справи	Практикум зі складання адвокатом заяв по суті адміністративної справи та заяв з процесуальних питань	
3	Складання адвокатом заяв з процесуальних питань		

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню здобувачами вищої освіти матеріалу з навчальної дисципліни та формуванню у них навичок і вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи є:

підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;

доопрацювання матеріалів лекцій та робота з рекомендованою літературою;

підготовка до практичних занять, виконання завдань за темами практичних занять, підготовка есе у рамках запропонованих тем;

робота в інформаційних мережах, зокрема, ознайомлення із судовими рішеннями в адміністративних справах, розміщеними в Єдиному державному реєстрі судових рішень, а також із релевантними рішеннями Європейського суду з прав людини, оприлюдненими на сайті Міністерства юстиції України.

Завдання та методичні рекомендації для самостійної роботи розміщено на Порталі навчальних електронних інформаційних комплексів (НЕІК) у дистанційному курсі «Адвокат в адміністративному судочинстві».

**Навчально-методичне та інформаційне забезпечення
навчальної дисципліни**

Нормативно-правові акти

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, ратифікована Верховною Радою України. Див.: Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17 липня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
2. Офіційний переклад тексту Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року див.: URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
3. Кодекс адміністративного судочинства України : прийн. Верховною Радою України 6 липня 2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
5. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/print>.

Література

Основна література

1. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2020. 238 с.

2. Адміністративне процесуальне право України : навчально-методичний посібник / І. О. Картузова, Д. А. Козачук, А. Ю. Осадчій, Г. М. Сарыбаєва. Одеса : Фенікс, 2016. 400 с.
3. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І. М. Балакареєва, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2016. 312 с.
4. Жушман М. Генезис і сучасний стан адміністративної юстиції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 8. С. 105-109.
5. Зошит для лекцій з адміністративного судочинства. Частина 1 /уклад. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2017. 40 с.
6. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.С. Мельника. К.: Ваіте, 2014. 376 с.
7. Писаренко Н. Б. Засади адміністративного судочинства (сучасний український контекст) : моногр. Харків : Право, 2019. 248 с.
8. Писаренко Н. Б., Сьоміна В. А. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення) : моногр. 2-ге вид., зі змін. та допов. Харків : Право, 2012. 136 с.
9. Савранчук Л.Л. Проблеми забезпечення доступності правосуддя в адміністративному судочинстві. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 1. 2019. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2019/37.pdf
10. Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України : теорія, практика судочинства : підруч. / за заг. ред. В. М. Бевзенка. Київ : Дакор, 2020. 1346 с.

Додаткова література

1. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О. Л. Жуковської. Київ : ВІПОЛ, 2004. 960 с.
2. Єресько Л. Верховенство права як результат судової практики: погляди А. Дайсі. *Юридична Україна*. 2016. № 11-12. С. 68–81.
3. Константий О. В. Проблеми захисту в адміністративному

судочинстві суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів : монографія. Київ : Істина, 2015. 544 с.

4. Курс цивільного процесу : підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін. ; за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 1352 с.

5. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посіб / за заг. ред. Куйбіди Р. О., Шишкіна В. І. Київ : Старий світ, 2006. 576 с.

6. Петришин О. Судова практика як джерело права в Україні: проблеми теорії. *Вісник Верховного Суду України*. 2016. № 12. С. 11–14.

7. Писаренко Н. Верховенство права, конвенційні гарантії справедливого суду та принципи адміністративного судочинства. *Право України*. 2019. № 4. С. 55–76.

8. Пухтецька А. А. Актуальні питання тлумачення та застосування принципу верховенства права в адміністративному судочинстві. *Часопис Київського університету*. 2009. № 1. С. 116–125.

9. Руководство по статье 6 Конвенции. Право на справедливое судебное разбирательство (гражданско-правовой аспект). Guide on article 6. Right to a Fair Trial (civil limb). URL: http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ENG.pdf.

10. Смокович М. І. Визначення юрисдикції адміністративних судів та розмежування судових юрисдикцій : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 304 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України
2. <http://www.ccu.gov.ua> – Конституційний Суд України
3. <http://echr.coe.int> – Європейський суд з прав людини
4. <https://supreme.court.gov.ua> – Верховний Суд
5. <http://reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень
6. <https://www.legalaid.gov.ua> – Безоплатна правова допомога

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри адміністративного права. URL: <http://https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/532-administratyvne-sudochynstvo.html>

Вимоги викладача

Здобувач вищої освіти *зобов'язаний*:

відвідувати лекції та практичні заняття;

виконувати завдання згідно з навчальним планом;

додержуватися Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, текст якого розміщено за посиланням – https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf.

Здобувачу вищої освіти *рекомендовано*:

брати активну участь в обговоренні питань та завдань на практичних заняттях;

відвідувати консультації викладача з метою уточнення та поглиблення отриманих знань;

вивчати додаткову літературу з навчальної дисципліни.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Адвокат в адміністративному судочинстві» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

-контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може

отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ	Загальна кількість балів	За національною шкалою для заліку
A	ВІДМІННО – відмінний результат, лише з незначною кількістю недоліків	90–100	зараховано
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома недоліками	80–89	
C	ДОБРЕ – у цілому гарний результат з певною кількістю незначних недоліків	75–79	
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	70–74	
E	ДОСТАТНЬО – результати задовольняють мінімальні критерії	60–69	
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	35–59	не зараховано
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс	0–34	